

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

◦

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נצבים

(חלק יט — שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות — שבוע פרשת נצבים, כביכח אלול, ה'תשפ"ב

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נצבים ג

274

נמצא⁷, שבא להשיענו אשר „ובחרת בחיים” אינו ציווי לאדם (בין אם ציווי ממש ובין אם עצה טובה) לבחור בחיים

— שהרי, אין מקום לצוות את האדם „ובחרת בחיים” — דממה נפשך: אם אינו יודע כלל שאלו הם „חיים”, אין צריך אלא לשכנעו בזה וממילא יבחר בכך, והציווי אך למותר; ומאידך, אם לא השתכנע שאלו הם „חיים” — מהי התועלת בציווי (או בעצה) „ובחרת בחיים”, בשעה שהאדם אינו מכיר בכך שאלו הם „חיים”? —

אלא „ובחרת בחיים” פירושו „אני מורה לכם”, לשון הוראה והזכרה; והם דברי הקב"ה לישראל, שבהמשך דבריו לאלתר „לאהבה את ה' אלקיך גו"ו מורה הוא לבני ישראל „שתבחרו בחלק החיים”, מפני שאלו הם „חיים”⁸: כיון שלא בכל עת רואה האדם בעיני בשר ש„החיים” תלויים ב„טוב” (ו„המות” ב„רע”⁹), יש לכוונו ולהראות לו מהם „חיים” במובנם הנכון והאמיתי [כהמשך הפסוק: (למען תחי' אתה וזרעך) לאהבה את ה' אלקיך גו' כי הוא חייד ואורך ימים גו'].

ועל זה הביא רש"י: (א) משל — „כאדם האומר לבנו כו", שאין האב מסתפק באמרו „בחר לך חלק יפה

(7) ראה גם באר מים חיים (לאחי המהר"ל) לפרש"י כאן.
(8) להעיר מלקו"ת ואתנן רד"ה שמע ישראל. ד"ה אם בחקותי היש"ת פ"א.ב. ועוד.
(9) לעיל פסוק טו"ח וברש"י.

א. בסיום פרשתנו כתיב „החיים והמות נתתי לפניך גו' ובחרת בחיים למען תחי' אתה וזרעך”. ובפירושו על התיבות „ובחרת בחיים” הביא רש"י ג' ענינים: (א) פירוש „ובחרת בחיים” — „אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים”. (ב) משל על זה — „כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתי ומעמידו על חלק היפה ואומר לו את זה ברור לך”. (ג) ראי' על זה מפסוק² — „ועל זה נאמר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך”³.

וצריך להבין: מהו הקושי מעיקרא בתיבות „ובחרת בחיים”, עד שהוצרך רש"י לבארן, ועוד באריכות ובריבוי פרטים? הלא לכאורה פירוש „ובחרת בחיים” פשוט הוא (כמו שכתבו פשטי המקרא⁴): הקב"ה מורה (כעצה טובה⁵) לבחור בחלק החיים, ע"י „לאהבה את ה' אלקיך לשמוע בקולו וגו'”.

ב. בלימוד דברי רש"י בפשטות

(1) ל. יט.
(2) תהלים טז, ה (וראה פרש"י שם. רמב"ם סוף ה' שמיטה ויובל. ואכ"מ).
(3) בדפוסים ראשונים וכת"י רש"י — יש כמה שינויים (קלים) בלשון רש"י. וראה גם לשון רש"י בבחי' כאן. ובש"ל"ה (ב, ב) הובא לשון רש"י כמו"ש בדפוסים שלנו. וראה לקמן הערות 16, 24, 26, 27.
(4) ראה רמב"ן, ראב"ע ועוד.
(5) ראה רמב"ן „כ"י יעצתיך כו". וראה גם ס' הזכרון ובאר יצחק לפרש"י כאן.
(6) פסוק ב.

בנחלתי, אלא „מעמידו על חלק היפה“; (ב) ראי' מן הכתוב שהקב"ה „מעמיד“ את בני ישראל „על חלק היפה“ – „ועל זה נאמר כו' הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך“.

ג. אבל עדיין אינה מחוורת האריכות בדברי רש"י:

ג) בסיום דברי רש"י „ועל זה נאמר . . הנחת ידי על גורל הטוב כו“ – (א) „ועל זה נאמר“ (פירוש בפסוק דתהלים) – ולא „וכמו שנאמר“ וכיוצא בזה (דהיינו ראי' לפירוש בפסוק כאן); (ב) מה שהנותן „מעמידו על חלק היפה“ הוא באופן ש„הנחת ידי על גורל הטוב כו“ – צריך להבין:

א) מדוע הוצרך להביא משל „כאדם האומר לבנו כו“, – ולא כתב את תוכן הדברים כלפי הנמשל עצמו (שהקב"ה „מעמיד“ את בני ישראל „על חלק היפה“)? ואדרבה – לכאורה, בנמשל הענין מובן יותר מאשר במשל:

א) ענינו של רש"י לפרש פשוטו של מקרא על אתר – ולמה הביא „ועל זה נאמר (בתהלים) כו“? (ב) מהו החידוש בענין „הנחת ידי“?

בנוגע לקיום התורה ומצוות (הנמשל) נחוץ שהקב"ה יראה שחלק זה הוא ה„חיים“ ו„חלק היפה“, דמאחר שבהנהגת העולם נראה לעיתים תכופות, ש„דרך רשעים צלחה“¹⁰ ו„צדיקים . . מצטערים בעולם הזה“¹¹, על כן צריך להשמיענו שהרשעים „סופן לדחות באחרונה“¹¹ והצדיקים „סופן לשמוח באחרונה“¹¹;

ד. והביאור בזה – שבפירושו בא רש"י ליישב קושיא על הכתוב:

ואילו כשמדובר אודות בחירת הבן בחלק יפה בנחלה גשמית, קל הרבה יותר להבחין ולראות מהו היפה ומה אינו יפה, ואינו נחוץ (כל כך) להיות „מעמידו על חלק היפה“.

הענין האמור בפסוק כאן – „החיים והמות נתתי לפניך גו' ובחרת בחיים למען תחי' אתה וזרעך“ [וכן הפסוק שלאחרי זה – „לאהבה גו' לשמוע בקולו גו' כי הוא חייך גו'“] – נאמר כבר ובפרטיות לעיל בכתוב: „ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע“¹², והפשט בזה הוא, ש„זה תלוי בזה אם תעשה טוב הרי לך חיים ואם תעשה רע הרי לך מות“¹³, וכמו שפירש הכתוב לאחרי זה¹⁴, „אשר אנכי מצוך היום לאהבה גו' וחיית

ב) לאחר „ומעמידו על חלק היפה“ כתב רש"י „ואומר לו את זה ברור

(10) ירמ' יב, א.

(11) לשון הספרי ר"פ ראה*. וראה רש"י תולדות כז, כט.

(* ואולי ספרי זה הוא המקור (עכ"פ) לכללות פרש"י זה. וכן משמע קצת בפרש"י תהלים שם (ד"ה תנח"ך).

(12) ל, טו.

(13) רש"י שם.

(14) שם, טזיח וברש"י שם.

ורבית גו' ואם יפנה לבכך גו' הגדתי
לכם גו' —

ומפני מה חזר הכתוב על כך כאן
בשנית¹⁵?

ולפיכך נקט רש"י שהחידוש בתוכן
הכתוב כאן מודגש בתיבות „ובחרת
בחיים” (שאינן אמורות לעיל).

ומהו תוכן חידוש זה? על זה הביא
רש"י משל — „כאדם האומר לבנו
כו' ומעמידו על חלק היפה ואומר לו
את זה ברור לך”, ומשמע, שלעתים
אפילו לאחר שהאב „מעמידו על חלק
היפה” נדרשת אמירה „את זה ברור
לך” (כדלקמן);

ועד”ז בעניינו: „אני מורה לכם
שתבחרו בחלק החיים” האמור כאן,
ענינו מה שהנותן „אומר לו” לאחר
ש„מעמידו על חלק היפה” — היינו,
שלאחר שכבר ביאר הכתוב לעיל ש„אם
תעשה טוב הרי לך חיים”, נדרשת עתה
הוראה „ובחרת בחיים”.

ה. מזה שמצינו (במשל) שאף לאחר
נתינת „חלק יפה” לבן (בנחלתו) יש
„להעמידו על חלק היפה”, מובן
שמדובר בנחלה שקשה להכיר ולדעת
(במבט חיצוני) איזהו „חלק היפה” בה
— ולכן מוכרח הנותן להיות „מעמידו
על חלק היפה”.

[ובזה יבואר גם הדיוק במשל
„כאדם האומר לבנו כו'” (ולא —
„לחבירו”¹⁶):

הוודאות של המקבל שהנותן
מעמידו על חלק היפה היא מצד
(ידיעתו) ב' ענינים — (א) לנותן ידוע
בכירור מהו החלק היפה¹⁷; (ב) הנותן
מכוון לטובתו (של המקבל) בכל לבו,
ולכן נכון הוא לתת לו את חלק היפה
שבנחלתו — (והוודאות ב' הפרטים
מודגשת במשל: (א) חלק זה הוא
„נחלתי” — של הנותן, וממילא בידו
ידיעה ברורה בזה; (ב) הוא נותן את
זה „לבנו”, ומובן שאב (יותר מכל אדם
אחר) מוכן ומזומן לתת לבנו את החלק
היפה שבנחלתו.

ועד”ז הוא בנמשל, בנוגע לקב”ה
ובני ישראל: כדי שבני ישראל יכירו
וידעו ש„החיים” ו„הטוב” „זה תלוי
בזה” — אף שאין הדבר נראה בכל
עת בעיני בשר — יש ללמדם להתבונן
ב' דברים: (א) העולם הוא „נחלתי”
— של הקב”ה, בורא עולם ומנהיגו,
ולכן הוא יודע מהי הדרך הנכונה
ל„חיים”. (ב) בני ישראל הם „בנים . .
לה' אלקיכם”¹⁸ — ולכן יכולים הם
להיות סמוכים ובטוחים בכך שהקב”ה
דורש רק את טובתם].

אבל, מאחר שסוף-כל-סוף אין
המקבל רואה בעיני בשר את „חלק
היפה”, וסומך על דברי הנותן — מובן,
שאינן הנותן מסתפק ב„מעמידו על חלק
היפה”, אלא הוא מוסיף ומזרוז את
המקבל, ואומר לו בשנית שיקח את

[ובספרי שם: משל למלך כו' והזמין כל האורחים
וה' אוהבו כו']. אבל בפרש”י תהלים שם: כאדם
האוהב אחד מבניו כו'.

(17) להעיר גם מאוה”ח ר”פ ראה.

(18) ראה יד, א.

(15) ברמב”ן כאן: והנה הוא כמחתיים העדים
כו'. אבל ראה רש”י וילך לא, כח. וראה בארוכה
לקמן ע' 329 ואילך.

(16) אבל להעיר שבדפוס ראשון ושני (ובכו”כ
כת”י רש”י. וכן בבחי כאן) איתא — „לחברו”

בשר רואה האדם (לעתים) להיפך, אשר
„דרך רשעים צלחה“¹⁰ ו„נופת תטופנה
שפתי זרה“²¹ – את ההנאה מתענוגי
העולם מרגיש הוא בחושי הגוף, ואילו
מה ש„ואחרייתה מרה כלענה“²² הוא
ענין שבאמונה בלבד, או (לכל היותר)
בהבנת השכל –

ואם כן, איך יכול זירונו זה, מה
שהקב"ה מורה (ע"י משה) בתורתו
„ובחרת בחיים“, להשפיע ולפעול
בוודאות על האדם לעזוב את עניני
החיים הגשמיים ולבחור תמורתם בטוב
ובחיים של תורה ומצוות?

על זאת ממשיך רש"י – „ועל זה
נאמר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך
גורלי הנחת ידי על גורל הטוב לומר
את זה קח לך“:

„ובחרת בחיים“ אינה אמירה סתם,
אלא בכך (גם) נפעל „תומיך גורלי . .
הנחת ידי על גורל הטוב כו“: „הקב"ה
מורה ומראה לבני ישראל („אני מורה
לכם“) בגשמיות את „גורל הטוב“, עד
שרואים בעיני בשר (עכ"פ – מזמן
לזמן) איך ע"י עשיית טוב מקבל האדם
„חיים“ כפשוטם²³, עד ש„גורל הטוב“
הוא דבר ששייכת בו הנחת יד (שאפשר
למששו בידיים) – וזה מאמת אצל איש
ישראל שעשיית טוב היא „גורל הטוב“
ו„חלק החיים“ שלו.

ואורך ימיר לשבת על האדמה גו" משמע,
שהמדובר (עכ"פ – ע"פ פשוטו של מקרא) בחיים
גשמיים. וראה לקמן בפנים.

(21) משלי ה, ג.

(22) שם, ד.

(23) או – שמרגיש איך שחיים אמיתיים
הוא (לא חיים בשריים וגשמיים, כ"א) חיים
של תומ"צ.

חלק היפה; וזוהי ההוספה – „ואומר
לו את זה ברור לך“.

ועד"ז בעניננו, שגם לאחר ההסבר
לבני ישראל ש„החיים“ ו„הטוב“ – „זה
תלוי בזה“, שבכך מעמידים אותם על
חלק היפה, עדיין נצרך זירונו מיוחד¹⁹
מלמעלה: „ובחרת בחיים למען תחי'
אתה וזרעך“, שבני ישראל יסמכו על
הקב"ה לגמרי ויבחרו ב„חלק החיים“.

ו. אבל עדיין אפשר להקשות –
דלכאורה אין המשל דומה לנמשל:
במשל מובן כיצד הזירונו „את זה
ברור לך“ משפיע על הבן, שהרי

(נוסף על זה שמדובר בזירונו של
אב בגשמיות בנוגע לנחלה גשמית,
ולכן, אף שאין הבן רואה בעיני בשר
שזהו „חלק היפה“ של הנחלה, סוף-
סוף הדבר נותן לו הרגשה באמיתת
דברי אביו^{19*}, הנה)

לבן אין כל ידיעה מוחלטה משלו
בטיב נחלתו של אביו – להכיר ולדעת
איזהו החלק היפה שבנחלה, ולכן
מקבל הוא בלבו את ההבטחה והזירונו
של האב הנותן ודי לו בזאת.

משא"כ בנמשל, לא זו בלבד שאין
רואים (בכל עת) את ענין „מעמידו
על חלק היפה“ („אם תעשה טוב הרי
לך חיים“) בגשמיות (ועד – שלפעמים
יכול הדבר להתפרש גם על „חיים“
בעולם הבא²⁰) אלא יתירה מזו: בעיני

(19) להעיר מפרש"י צו (י, ב) צריך הכתוב
לזרו כו'. ראה (יב, כג) „שהיו שטופים כו' הוצרך
לומר חזק. ועוד.

(19*) להעיר מרד"ה ומקנה רב תרס"ו.

(20) ראה תיב"ע כאן. בחיי כאן (ולעיל פסוק
טו.) „אוה"ח כאן. וראה ספרי שם. ועוד.

אבל להעיר, שמשלשון הכתוב, „כי הוא חיך

היא לרמז, שאופן הבחירה של בני ישראל ב,חלק החיים" הוא כבחלוקה ע"פ גורל.

ובזה מובן שינוי הלשון הנ"ל בין המשל לנמשל (ברור לך" וקח לך"), המרמז לחילוק בין הפעולה ב,אדם האומר לבנו כו" ובין גורל באופן ד,הנחת (הקב"ה) ידי על גורל כו":

בנוגע לחלוקת השותפים ע"י גורל, מצינו שלדעת כמה ראשונים²⁸ הגורל רק מברר איזה חלק יקבל כל אחד מהם, אבל כדי שהחלק יכנס לרשותו צריך לעשות קנין לאחד מכן;

משא"כ בחלוקת ארץ ישראל ע"פ גורל, שהיתה ע"י קלפי ואורים ותומים²⁹ (ברוך הקודש³⁰), הנה אליבא דכולי עלמא³¹ נקנה ע"י הגורל לכל אחד מישראל חלקו בארץ ישראל.

וכעין זה בענייננו: אצל אדם האומר לבנו כו" האמירה רק מבררת עבור הבן איזהו "חלק היפה" – אומר לו את זה ברור לך"; משא"כ בנמשל, אמירת הקב"ה, ובחרת בחיים" (אינה רק מבררת את "חלק החיים", אלא פועלת³² ש"גורל הטוב" כבר, נקנה" לאיש ישראל (ועליו רק לקחת זאת בפועל ממש) – הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך".

ז. ובה יש לבאר גם את השינוי בלשון רש"י – שבמשל כתב, ואומר לו את זה ברור לך", ובנמשל (בפירוש הפסוק, ה' מנת חלקי וכוסי גו") כתב²⁴ לומר את זה קח לך":

מאחר שהזירו של האב (לאחר ש"מעמידו על חלק היפה") הוא רק בדיבור – נמצא, שהבחירה גופא שייכת אך ורק לבן, ולכן אומר האב, את זה ברור לך", היינו, שהבן (לבדו) יבחר ב,חלק היפה" שהאב מראהו.

משא"כ אמירת הקב"ה, ובחרת בחיים" היא באופן ד,הנחת ידי על גורל הטוב²⁵ – "גורל הטוב" כבר נבחר ונקשר עם איש ישראל, ולא נותר לו אלא לקחת את גורל הטוב (הנבחר) – את זה קח לך.

[ולכן לשון רש"י היא²⁶ הנחת ידי כו' לומר את זה קח לך" (דלא כבמשל, ואומר לו כו") – מפני שהעיקר הוא הנחת ידי כו", והאמירה, את זה קח לך" היא רק הכוונה שבזה (לומר"), תוצאה של "הנחת ידי"].

ח. בשינוי הנ"ל בלשון רש"י מרומז גם ענין בהלכה, ובהקדים דיוק נוסף – שהחלק היפה נקרא בנמשל (בפסוק) "גורלי", "גורל הטוב"²⁷ – והכוונה בזה

(24) ובדפוס ראשון הגירסא בהמשל: את זה בחר לך ואת זה קח לך.

(25) ולהעיר, שבפרש"י תהלים שם, גם במשל אומר, כ"אדם כו' ומניח ידו על חלק הטוב" (ועד"ז הוא בספרי שם), אבל מסיים (לא "קח לך" כ"א) "בחר לך". ואכ"מ.

(26) אבל בדפוס א': ואומרת לי (ובא' מכת"י רש"י: ואמרת). ובכת"י אחרים תיבת "לומר" ליתא.

(27) ובכת"י אחרים דרש"י הגירסא: חלק הטוב. ובא' מכת"י רש"י: חלק וגורל הטוב.

(28) נסמנו באנציקלופדיא תלמודית ע' גורל (כרך ה' ע' תיח"ט).

(29) לשון הגמרא – ב"ב קו, ב.

(30) רשב"ם ב"ב שם. מב"ב קכב, א. הובא בפרש"י פינחס כו, נד. וראה ספרי פינחס שם.

(31) ראה הנסמן באנציקלופדיא תלמודית שם (ע' תיט).

(32) דדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה (ראה פרש"י לך טו, יח).

בחסידות³⁶, שענין דרך רשעים צלחה, והשפעת החיות לקליפה בכלל, הם מצד בחינת מקיף, ולכן השפעה זו היא בריבוי, ללא חשבון; משא"כ ההשפעה לקדושה היא מהאור הפנימי, אור בכלי דוקא, וממילא היא בחשבון;

וזהו גודל המעלה בבני ישראל במה שבוחרים בקב"ה, בקדושה – שמוותרים על ריבוי ההשפעה שישנה בצד הקליפה ובוחרים בהשפעה המצומצמת שמצד הקדושה³⁷.

ומפני מה אמנם בוחרים ישראל בכך? על כך ישנם, בכללות, ב' ביאורים:

(א) מאחר שריבוי ההשפעה לרשעים הוא רק לפי שעה ואחר כך נפסק³⁸, ולאידך – ההשפעה לצדיקים סוף־סוף תהי' בריבוי עצום³⁹, כמאמר⁴⁰: אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה;

וזהו בחירה ע"פ טעם ודעת (היינו, שהבוחר עורך חשבון שכדאי לו לבחור בקדושה), הנרמזת בענין הראשון ברש"י: חלק היפה . . ברור לך.

(ב) מאחר שההשפעה המצומצמת

(36) תו"א ר"פ בשלח. ובכ"מ. וראה במקומות שצויינו בהערה הבאה.

(37) ראה בכ"ז בארוכה קונטרס ומעין מאמר ח' ואילך. וראה אוה"ת תבא ע' תתערב ואילך. ד"ה כבוד מלכותך תר"ס. ועוד.

(38) קונטרס ומעין (מאמר ו') בסופו. מ"ז פ"ד. מ"א פ"ב). ועוד. וראה ספרי דלעיל הערה 11. ובד"ה כבוד מלכותך שם: ובסוף יתגלה . . איך שהם בחי' מות ממש.

(39) ראה קונטרס ומעין מ"י פ"ג. ד"ה כבוד מלכותך שם.

(40) נדרים ג, סע"ב. מכות בסופה. תו"א שם (סא, ג).

ט. מיינה של תורה בפירוש רש"י זה:

ב' הענינים הנ"ל – חלק היפה . . ברור לך, וגורל הטוב . . קח לך – הם ב' אופנים שעל ידם יכול איש ישראל לפעול בעצמו, ובחרת בחיים":

אופן הא' – בחירה ע"י חשבון ע"פ טעם ודעת, ובאופן זה הנה "הטוב" ו"החיים" נקראים "חלק היפה" [כידוע³³ ש"חלק" פירושו "עבודה שע"פ טעם ודעת"]; ובחירה זו היא באופן ד', ברור לך – היינו, שיש ב' דרכים וחלקים, ולכל אחד מהם מעלה על פני זולתו (שאם לא כן הרי אין שייך הענין דברור – בחירה) – והאדם בוחר בחלק זה ולא באחר.

ואופן הב' הוא, שהבחירה בטוב ובחיים (אינה מצד חשבון, אלא) היא בחירה למעלה מטעם ודעת³⁴, ואזי ענין ה"חיים" נקרא "גורל הטוב" [כידוע³⁵ – וכן הוא בפשטות – שגורל אינו בבחינת דעת, אלא "למעלה מבחינת דעת"]; ומהותה של בחירה זו הוא "קח לך" בלבד – היינו שמלכתחילה אין כל נתינת מקום לדרך האחרת ולחלק האחר, ומהות העבודה אינה אלא לקיחת "גורל הטוב".

יו"ד. ויובן זה ע"פ המבואר

(33) בפירוש "אשרנו מה טוב חלקנו" – סד"ה אשרנו תרצ"ו (בסה"מ קונטרסים ח"ב). וראה סד"ה אשרנו הש"ת. ועוד.

(34) ראה תניא פי"ט (כה, א): לעמוד . . בלי שום טעם ודעת ושכל מושג לו . . ולבחור לו ה' לחלקו ולגורלו כו'.

(35) אגה"ק סו"ט ז. וראה ד"ה אך בגורל – אוה"ת ר"פ פינחס. תרכ"ו. ד"ה אשרנו תרצ"ו פ"ד ואילך. ועוד.

מדיוק לשון רש"י, ועל זה נאמר כו',
שענין, הנחת ידי על גורל הטוב לומר
. . קח לך אינו פירושו, ובחרת בחיים,
ואין זאת אלא ש, ובחרת בחיים כולל
גם ענין זה, שרק במקום אחר אמור
הוא במפורש.

והביאור בזה: בענין, החיים והמות
נתתי לפניך גו' ובחרת בחיים –
שבחירת איש ישראל בחלק החיים
היא באופן דבחירה חופשית – יש
ב' ענינים:

(א) שורש הענין דבחירת איש
ישראל באלקות הוא מצד זה שעצם
הנשמה שלו חד הוא, כביכול, עם
העצמות⁴⁵; וחפשויות הבחירה בדרגא זו
– אף שאין שייך לומר שעצם הנשמה
תבחר במשהו חוץ מאלקות ח'⁴⁶ –

היא מצד הקדושה, והיא פנימיות רצון
העליון – דלא כההשפעה לקליפה
שהיא, כמאן דשדי בתר כתפויי⁴¹
– האדם בוחר בקדושה⁴². היינו,
שההשפעה מהקדושה באופן ד, באור
פני מלך חיים, הגם שהיא מצומצמת,
חביבה⁴³ עליו יותר מהריבוי שישנו
בקליפה –

ובחירה זו אינה ע"פ חשבון, אלא
למעלה מטעם ודעת, וענינה הוא
הרצון בעצם באלקות שמצד בחינת
„גורל“ שבנשמה⁴⁴; ולכן אין שייך בזה
האופן ד, ברור לך (כי מצד מדריגה
זו שבנשמה כל דבר חוץ מאלקות אינו
תופס מקום מלכתחילה), אלא האופן
ד, גורל הטוב . . קח לך, היינו, שעליו
להמשיך את בחינת הגורל בפנימיות,
עד למחשבה דיבור ומעשה.

יא. ואעפ"כ נאמר בכתוב „החיים
והמות נתתי לפניך גו' ובחרת בחיים
גו'“, דקאי על האופן ד, ברור לך (בין
„חיים“ ו„מות“) – וכפי שמוכן גם

(45) ד"ה כבוד מלכותך הנ"ל. סיום המשך
תקעו עת"ר (קה"ת תשלה – ע' יא. סה"מ עת"ר
הוצאת תשמ"ה) ע' רמט).

ועד"ז כח הבחירה שבנשמה – מה ש, הן
האדם ה' כאחד ממנו (ראה רמב"ם הל' תשובה
רפ"ה) ולכן אין מי שמעכב על ידו, כמו הקב"ה
דאין מעכב על ידו (לקו"ת אמור לת, ב) –
שרשו בעצם הנשמה (וראה לקו"ת שם: אך לפי
שבחירה ומעלה הרמה זו ירדה ונתלבשה למטה
בגוף הגשמי כו', עיי"ש).

(46) ראה ד"ה כבוד מלכותך שם: ואינו שייך
רצון אחר כלל. ובלקו"ת שבערה הקודמת: אך
לפי שבחינה . . זו ירדה ונתלבשה . . ע"כ יכולה
להיות ממשלה זו גם לבחור הרע ח"ו כו'. וראה
תו"ש ע' 220 ובהערה 4 שם.

בד"ה כבוד מלכותך שם (ועד"ז בסה"מ עת"ר
ע' קעו), שמשו"ז עיקר ענין הבחירה הוא בכחות
הנפש, כי בעצם ושורש הנשמה, מה שהיא רוצה
ונמשכת לאלקות הוא בדרך ממילא בלי בחירה
ורצון – אבל מהמבואר במקומות שצויינו
בהערה הקודמת מובן, שגם בעצם הנשמה ישנו
ענין הבחירה (ואדרבה – שם הוא אמיתית
ענין הבחירה), והכוונה בהמאמר שם י"ל שהיא

(41) תניא פכ"ב. נת' בקונט' ומעין מ"ב פ"ב
ואילך. וראה סדור ד"ה עבדים היינו.

(42) ראה בארוכה קונטרס ומעין מאמר ז'
(ועוד) – דפנימיות רצון העליון מאיר לישראל
דוקא.

(43) ע"ד פי' הבעש"ט (כתר שם טוב סצ"ז)
ב,תפלה לעני גו' ולפני ה' ישפוך שיחו –
שמבוקשו הוא שרוצה רק לדבר עם המלך (להיות
„לפני ה'“) ואין נוגע לו הכבוד והעושר כו',
עיי"ש.

(44) ע"פ המבואר בפנים יומתק יותר מה
שמפרש בבחי כאן הלשון „גורל הטוב“ [ולא
„היפה“, כמ"ש לפני, חלק היפה] – „שהקב"ה
נק' טוב וכו' – כי מצד בחי' גורל שבנשמה,
זה שבחר בחיים הוא (לא כדי שיהי' לו ריבוי
גשמיית – „חלק היפה“ – כ"א) מצד זה שרוצה
לידבק בהקב"ה, כפנים.

– „ועל זה נאמר כו' הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך": פנימיות ואמיתיות הבחירה באלקות בדרגא דטעם ודעת (הבחירה בפועל) – היא (ג"כ) הבחירה דבחינת „גורל" שבנשמה (עצם הנשמה) באלקות, השוללת בתכלית „מות" ו„רע", כך שלאדם לא נותר אלא לקיים „קח לך" (כנ"ל בארוכה).

יב. ע"פ כל הנ"ל תובן גם שייכות הענין הנ"ל לפ' נצבים – פרשה ש„קורין לעולם קודם ראש השנה"⁵⁰, וכיון ש„הכל הולך אחר החתום"⁵¹, מובן, ששייכות פ' נצבים לראש השנה אינה רק בהתחלת הפרשה („אתם נצבים היום גו'")⁵² אלא גם בסיום הפרשה:

ראש השנה הוא הזמן שבו אנו מעוררים את הקב"ה לבחור בבני ישראל⁵³, כפי שאומרים ומבקשים (קודם התקיעות) „יבחר⁵⁴ לנו את נחלתינו את גאון יעקב אשר אהב סלה" – ובבחירה זו ב' עינים (ע"ד הנ"ל סי"א):

שורש הבחירה הוא מה שעצמותו ית' בוחר בנשמות ישראל לא מצד טעם, אלא בבחירתו החפשית, אשר מצד זה „להחליפם באומה אחרת איני

ענינה, שבחירתו והתקשרותו באלקות אינן מצד הכרח (טעם ומעלה)

– שאזי (א) ההתקשרות היא בהגבלה (לפי הטעם והמעלה); (ב) אין זו בחירה חפשית⁴⁷ באמת, שהרי הוא כאילו „מוכרח" בזה מצד הטעם והמעלה –

אלא מפני שכך הוא הרצון והבחירה של עצם הנשמה מצד עצמה; וכיון שאין זה מצד טעם ומעלה, הבחירה היא באופן שכל ענין חוץ מאלקות הוא מושלל בתכלית⁴⁸.

(ב) הגילוי דבחירה זו באלקות הוא בשכל האדם⁴⁹. דאימתי ניכר שהרצון של איש ישראל באלקות הוא בבחירתו החפשית – בשעה שיש לפניו בפועל ב' דרכים ד„חיים" ו„מות" והוא בוחר בחיים; וזה שייך בשכל האדם דוקא, שיכול למצוא מעלה בב' הדרכים, ואעפ"כ – „ובחרת בחיים".

ולכן נאמר בכתוב „החיים והמות נתתי לפניך גו' ובחרת בחיים" – לפי שבעבודה בפועל הבחירה (ע"פ טעם ודעת) היא באופן ד„ברור לך";

אלא שרש"י, יינה של תורה, מגלה את התוכן הפנימי ד„ובחרת בחיים"

לשליטת אופן הבחירה כמו"ש בדרגא דשכל ומדות.

(47) ראה לעיל הערה 45, דכח הבחירה של הנשמה הוא דוגמת הבחירה למעלה שהיא בחירה חפשית לגמרי.

(48) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1341 ובהערות שם. ח"א ע' 7 הערה 58.

(49) ד"ה כבוד מלכותך (ועד"ז בסה"מ ע"ר וסיום ההמשך הנ"ל) שם, עיי"ש באורך. וראה ג"כ לקו"ת פרשתנו מו, רע"ג. ולהעיר ג"כ מלקו"ת שנעתק לעיל הערה 45. וראה לקו"ש ח"ז ע' 113 הערה 47.

(50) לקו"ת ריש פרשתנו. ע"פ תוד"ה קללות מגילה לא, ב. טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד.

(51) ברכות יב, א.

(52) כמשנ"ת בלקו"ת שם.

(53) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1147 ואילך.

לעיל ע' 164. 232.

(54) תהלים מז, ה.

את „יבחר לנו“ משרשו ומקורו, מעצמותו ית'; וזה נעשה ע"י עבודת בני ישראל הפועלים בעצמם „ובחרת בחיים“⁶⁰ – לא רק מצד טעם ודעת, אלא מצד בחינת „גורל“ שבנשמה, עצם הנשמה,

ועי"ז שבני ישראל מגלים בעצמם מה ש„בחרו בהקב"ה להיות להם לאלקים“⁶¹, הרי זה מעורר ומגלה את ענין „והקב"ה בחר בהם להיות לו לעם סגולה“⁶¹, למטה מעשרה טפחים ובטוב הנראה והנגלה.

(משיחות ש"פ נצבים תשכ"ה,
יום ב' דר"ה תשכ"ו)

(60) ראה אוה"ת ר"ה ס"ע א'שמג ואילך.
(61) לשון המדרש – במדב"ר פי"ד, י. נת' בד"ה ביום עשתי עשר יום תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ג ע' צט ואילך).

יכול⁵⁵ – „ישראל ומלכא בלחודוהי“⁵⁶ ואין כל מקום ח"ו לאחרים⁵⁷.

וגילוי הבחירה למטה הוא באופן ד„והייתם לי סגולה מכל העמים גו“⁵⁸ – ישנם „אחרים עמכם“, ואעפ"כ „הם בעיני ולפני לכולם“, וממילא הרי – „חבתכם נכרת“.

וכיון שבראש השנה כל ענין „חוזר לקדמותו“⁵⁹ – צריך לפעול ולהמשיך

(55) פתיחתא דרות רבה ג. וראה פסחים פז, סע"א ואילך. ועוד.

(56) ראה זח"ג לב, א. וראה סד"ה ביום השמע"צ (הא') בהמשך תרס"ו.

(57) ראה תו"ש שם (בריש העמוד).

(58) יתרו יט, ה וברש"י. ועיין תניא פרק מט.

(59) פע"ח ש' ר"ה פ"א (ובמקומות המקבילים). לקו"ת פרשתנו נא, ב. ר"ה נת, ג. וראה בארוכה סדור רמד, ד ואילך. ובכ"מ.

